

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udrag fra Levnet og Meeninger (DK)

Citation: Ewald, Johannes: "Herr Panthakaks Historie og Meeninger", i Ewald, Johannes: *Herr Panthakaks Historie og Meeninger*, udg. af Johnny Kondrup , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 78. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ewald01dkval-shoot-idm140540297473488/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Herr Panthakaks Historie og Meeninger

ædle Ringe-Kunst end jeg – Han overtydede mig meget snart og meget grundigt om min Ubesindighed i denne Fald – –

Da jeg nu saa fortræden og saa taus, som en Magister der er bleven deducert til absurdum, havde rystet mig, og bragt mine Klæder i den muldigste Orden, gik jeg ud for at opsøge den Preussiske Resident, uden at spille et Ord til min Broder om mit Forsæt, og med den faste Beslutning, herefter kun at raadføre mig med mig selv; og reent at overlade ham til sin egen Skjæbne –

For at oplyse dette; maae jeg her anmærke; at dersom Naturen havde givet min gode Broder fleer LegemsKræfter end mig; saa syntes den og, at have været desto karrigere imod ham, i Hensigt til alle de umekaniske Forsvars- eller AngribelsesVaaben, hvormed den ellers udruster Mennisket – Sandt at sige stoed han blot for en hver Fiende der angreb ham med andet, end Kaarden eller en knyttet Haand – Han besad følgelig ikke alle de Egenskaber, der ere umistelige til at udføre store, eller blot dristige og romanske Foretagender – Enhver Knude, var ham gordisk; som han enten maatte løse med Sværdet; eller – det, som han i forbigaaende sagt langt heller gjorde – gaae fra, uden at løse den – Uagtet han imidlertid ikke vidste at rede sig ud af den mindste Vanskelighed; saa maae man tilstaae, at han bedre end jeg, eller nogen anden vidste at rede sig ind i de største; thi han saae dem, saa store som de og var, aldrig, førend de var ham lige under Øynene – Da han desuden besad en overmaade ubestemt og en overmaade bøvelig Tænkemaade; og netop saa megen Dristighed som der behøves til at begynde ethvert Foretagende; saa er det ingen Under at han i Løbet af sit ulyksalige Liv begyndte paa hundrede Ting, uden at føre eller at kunde føre en eneste af dem til Ende – Jeg har, uden at roese mig, i denne Fald, været af en temmelig modsat Beskaffenhed – Uagtet man, ved at domme af adskillige stærkt i Øyne faldende Handlinger, ikke sjelden har beskyldt mig for at være forvoven indtil Dumdristighed; saa er jeg mig dog i mit heele eventyrlige LivsLøb neppe to eller tre Handlinger af Betydenhed og Fare bevidst, som jeg ikke i det mindste har troet at være tvunget til, og som jeg ikke har overvejet med en yderlig og virkelig frygtsom Forsigtighed, førend jeg begyndte derpaa – Jeg fulgte sjelden eller aldrig mit første Indfald, førend jeg saa got som jeg kunde, havde afvejet det gode imod det onde, som kunde flyde deraf; og strængt havde adspurgt mig, om og hvorledes jeg kunde undflye eller afværge eller

overvinde dette og opnaae hiint – Men naar disse Spørgsmaal engang var undersøgte; og mit Indfald havde vundet Seyer; var det og neppe mueligt at overtale eller at lokke eller at true mig til at forlade den – Det sidste opreiste al min Stolthed sig imod – Og i Hensigt til det første, troede jeg, at være alt for bekjendt alt for enig med min Plan og alle dens Følger til at nogen skulde være bedre underrettet derom end jeg – Det forstaaer sig selv, at jeg alt for ofte feylede i denne Tanke – men en vis stolt, en romansk Egensind, der altid har været mig naturlig, gjorde, at jeg, selv da, naar jeg tilig nok for at kunde vende tilbage, indsaae, at jeg havde valgt en uret og færlig Vey; dog altid fandt den største Modbydelighed, den største Græmmelse, ved at forlade den – Endskjønt jeg virkelig ikke troer, at den eneste Grund hertil, skulde have bestaaet deri; at de værste Følger af mine Foretagender var forekommet mig taaleligere, end den Tilstaaelse at have feyler; saa vil jeg dog, da det synes rimeligt, lade det staae uafgjort, indtil Fortsættelsen af denne Historie har udvikket min sande GemysBeskaffenhed noget tydeligere – Naar jeg til alt dette legger et temmeligt Fond af Vitrighed, af det man kalder Presence d'esprit, af Mod i uundgazelige og vedvarende Færligheder; hvormed den mig ellers ublide Skjæbne ikke stiffoderlig har forsynet mig; – naar jeg endnu siger, at jeg altid har haft et besynderligt Held, i at rede mig ud af de Vanskeligheder, som jeg hverken har kundet forudsee eller undgaae – saa vil man, tænker jeg, begribe, at jeg var langt bedre skicket til at spille en Roman til Ende end min Broder; endskjønt han virkelig baade var tilbøyeligere, og dristigere til at begynde derpaa, end jeg – Erfarenhed havde stadfæstet dette, paa denne vor Quixottiske Reyse; thi det er vist, at jeg uden ham neppe nogentid var kommet til Valbye Bakke derpaa, men det er ligesaavist, at han uden mig, aldrig var kommet længer – Jeg havde maattet trække, stode, lede og bære ham til Hamborg – og jeg var i det mindste dengang meget overbevist om, at jeg uden stor Kunst kunde transportere ham lige til de uopdagede Lande under Syd-Polen; og at han derimod uden min Bistand umuelig kunde komme over Elven – Da jeg nu i den Tid stadig holdt det for den sikkerste og korteste Vey til Lykken, at komme i Kongelig Præcisisk Tjeneste; og ikke kunde forestille mig nogen større Ulykke, end den, med Magt at blive fort tilbage til Kjøbenhavn – saa seer man, at det ikke var et blot Prælerie; da jeg opbragt over vor Trette og over dens Udfald, i min første Heede be-

sluttede, reent at slaae Haanden af min Broder, og, som jeg sagde, at overlade ham til sin egen Skjæbne –

Fuld af denne Tanke, var jeg som sagt, gaaet ud for at opsøge den Preussiske Resident, som dengang var Geheime-Raad von Hecht – Jeg baade fandt ham, og kom ham i Tale uden stor Besværlighed – Uden mindste Undseelse, Frygt eller Omsvøb, gav jeg ham strax et kort Begreb, om mit LevnetsLøb, min Tilstand og mine Hensigter – – »Deres Excellence – han bar et rødt Baand – Deres Excellence, sagde jeg omtrent, seer en ung Dansk, en Kjøbenhavner for sig, som er løbet fra meget velhavende Forældre, for, om mueligt, at blive Husar – Jeg har fra det første jeg begyndte at kunde skjønde, altid havt den største Lyst til KrigsStanden; og jeg har, da jeg endnu var et Barn (dengang troede jeg ikke at være noget længer) paa det indstændigste anmodet min Moder derom, at hun vilde skaffe mig paa Cadet-Academiet i Kjøbenhavn – Men hun har ikke været at overtale – Af den gode Grund, at min Fader og hans Forfædre har været Geistlige, skal jeg med al Magt være Præst – Men jeg vil evig ikke være det – Inidliertid har jeg adlydt saa længe, at jeg derover er bleven Student – Men nu har min gamle Lyst, og det Rygte om hans Majestets Kongen af Preussens Bedrifter, hvoraf alle Danskes Munde ere opfyldte, paa engang optændt saa stærk en Ild i mit Bryst, som jeg umuelig længer har kundet modstaae – Da jeg ikke har Lyst til andet end Krigen, og jeg umuelig kan lære den bedre end under de Kongelige Preussiske Faner – saa er dette Aarsagen, hvorfor jeg er løbet fra mine Forældre, og hvorfor jeg nu kaster mig i Deres Excellences Arme – Min eneste Begjering er, at De vil skaffe mig til at blive Husar – Det var tilforladelig Indholdet, og, saavit jeg erindrer; de egentlige Udtryk; af min Harangue – Geheime-Raaden saac paa mig med en Art af Forundring, og, som mig syntes med Bifald – Han smilte – Det var uden Tvivl min FriPostighed og min naive Veitalenhed, som havde behaget ham – Min Moder forsikkrer, at han i de Breve, som han siden har skrevet hende til, har bevidnet, at han hundrede Gange havde fortrydt det, at han ikke havde beholdt mig hos sig – Men dengang havde vi neppe blevet enige herom – – Det er got nok, min kjære, sagde han endelig, men du er saa overmaade lille – Hvorledes vil du kunde føre en Sabel? – Hvilket TordenSlag for mig! – Det var meer, end alt for sandt – Jeg var neppe meer end to Alen høy, og fin i mine Lemmer, som en Jomfrue – Dog recolligerte jeg